

Peter Hinckelmann Bartholomäus Smoldius

**De Anabaptismo Disputatio Elenctica Decima Octava, Et Ultima. Complectens
Sectae Anabaptisticae Errores, refutatos in locis De Resurrectione Carnis Et
Statu Post Mortem**

Rostochii: Pedanus, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737667206>

Druck Freier Zugang

*P. Kinkelmann.
R.M. theol. 1613.*

Collectio de anabaptismo, P. Hinkelmann, Fräses

- 1) W. Mallerii, De SS. scriptura 1613
- 2) D. Duncanus, De Deo Trinitate 1613
- 3) N. Waltherii, De Persona Christi 1613
- 4) M. Strubii, De baptismo 1613
- 5) J. Taimmanni, De coena domini 1613
- 6) A. Friderici, De peccato originali 1613
- 7) P. Blankenhagen, De ecclesia 1613
- 8) J. Mulleri, De ministris ecclesie 1613
- 9) J. Sperberii, De ministerio ecclesiastico 1613
- 10) E. Lolepiti, De justificatione 1613
- 11) V. Garmannii, De bonis operibus 1613
- 12) J. von Bülowii, De libertate christiana 1613
- 13) P. Schartingii, De magistratu politico 1613
- 14) J. von Dike, De iudicio 1613
- 15) P. Michael, De conjugio 1613
- 16) D. Westrii, De fine aucto 1613
- 17) G. Machau, De mercatura 1613
- 18) B. Smoldini, De resurrectione 1613

18
DE ANABAPTISMO
DISPUTATIO ELENCTICA
DECIMA OCTAVA,
ET ULTIMA.

*Complectens Sectæ Anabaptistica Erro-
res, refutatos in locis*

De

RESURRECTIO-
NE CARNIS ET STA-
TU POST MORTEM.

Quam

Divinâ S. S. Spiritus assistente gratiâ,

Sub Præsidio

M. PETRI HINKELMANNI

Verbi Divini Ministri,

Privatæ scholæ subijcit.

BARTHOLOMÆUS SMOLDIUS RIG:LIVO:

14. Calend. Octob. Horâ & loco consuetis.

ROSTOCHII

Litteris Joachimi Pedani, Anno 1613.

ΣΥΝ Θ Ε Ω.

DISPUTATIO ANTICATABAPTISTICA
XIIIX. & Ultima.

DE RESURRECTIONE CAR-
NIS ET STATU POST MORTEM.

CONTINUATIO.

Vidimus hactenus ὡς πρὸς ἐν γεαφῆν plerosq; bla-
sphemos & crassos Anabaptistarum Errores, quos
illi partim in Articulis ad fidem pertinentibus fo-
vent, partim de ordinationibus Statū civilē & Oe-
conomicum spectantibus crepant & eructant: Re-
stat ut consideremus quā miris delirisq; opinionib; abrepti ex-
tra se, imò extra huius universi orbem ferantur, & nescio quā
tām de futurā carnis resurrectione, quām animarum à corpo-
re solutarum conditione & statu absurdissima comminiscantur
& somnient somnia. Quid mirum verò, occæcatos hos Endymi-
ones nullum intueri vel respicere scripturarum lumen? Nihil
enim cæcò cum speculo. Nos tamē, quibus puriores à Deo ocu-
li concessi ultimam hanc Disputationem, ut & in precedenti-
bus factum est, in lumine Christi & ad lucem verbi divini con-
templemur, expendamus, & ab erroneis Anabaptistarum quis-
quilijs purgemus atq; vindicemus. Itaq; usitata methodo eam
duobus hisce capitibus libet absolvere. i. De Resurrectione Car-
nis. 2. de Statu post mortem.

CAPUT PRIMUM.

De Resurrectione Carnis.

Error.

Fore resurrectionem ex mortuis, verum eandem.

A 2

ipsam

18

Matth. Cer-
rasius.
Colloquium
Francken-
thalense.

ipsam carnem & sanguinem, sicut iam habemus, regnum
Dei possessura, nunquam docuimus; sed contrarium:
nempe carnem & sanguinem regnum Dei non pos-
selsura. Quale autem corpus mihi Dominus daturus
fit, & quantum de hac carne, & de his ossibus, ad illud
corpus fit ufurus, ipsi permitto.

REFUTATIO.

a) 2. Pet. 3. 16

Quod hæreticis admodum familiare esse solet, ut palliandis
suis Erroribus eloquia Dei aptare contentur, eaq; saepe detorque-
ant (a) ad suam ipsorum perniciem. Hoc Anabaptistis in tam
crebro usu esse deprehenditur, ut paradoxis etiam absurdissimis
caelestia accommodare oracula non vereantur. Absurdum est,
quod negant, hæc eadem nostra corpora & eandem hanc
nostram carnem è mortuis excitatum & in calos translatum
iri. Quod tamen ne sine Dei verbo asseverare videan-
tur, Paulinum illud: Carnem & sanguinem Regnum Dei
non possessura, huc trahunt & detorqueunt, ut illud ipsis loqua-
tur, quod ante lectionem presumpserunt intelligendum. Nos
verò hanc adversariorum absurditatem eiusq; probationem refu-
tabimus, nostramq; orthodoxam sententiam, de ejusdem nostræ
carnis & sanguinis resurrectione probabimus.

b) Iob. 19. 26.

ψ 34. 20.

Ezech 37.

Esaiæ 26. 19.

ψ 16. 10.

& 49. 16.

I. Ex S. S. Scripturæ testimonijs. Ac initio quidem
occurrit in V. T. illud Iobi (b) qui de pellis carnisq; sua restitu-
tione certus, non anima solùm, sed & hoc ipso corpore se excitand-
um æternæq; beatitudinis & vitæ participem fore innuit. Cu-
stodit enim Deus omnia ossa sanctorum: Unum ex his non con-
teretur. Quò pertinet tota illa visio Ezechielis, de ossium arido-
rum & passim in campis diversorū vivificatione & coagmenta-
tione, itemq; aliorum Prophetarum dicta: Vivent mortui tui,
corpus seu cadaver meum resurget. Sic: Caro mea requiescet
in spe, scilicet Resurrectionis. Quoniam non derelinques cada-
ver

ver meum in sepulchro. Deus cadaver meum ex sepulchro
 dicabit, quoniam suscipiet me. Plura verò & maximè illustra
 sunt Christi & Apostolorum in N.T. testimonia, quibus liqui-
 dè probatur, quod corpora nostra in resurrectione mortuorum
 sint futura eadem quo ad *σώμα*, licet alia & diversa quo ad *πρω-
 τήτας*. Oportet enim Corruptibile hoc induere incorruptio-
 nem. Unde Tertullian: inquit. Eandem nostram essentiam di-
 gito demonstrat Paulus, magis expressè non poterat loqui, nisi
 cutem suam manibus teneret. Quid? quòd Deus vivificaturus
 sit mortalia nostra corpora & vitam Iesu in ijs manifestaturus.
 Si autem non eadem hæc corpora nostra resurgent qua iam ha-
 bemus, quomodo vivificabuntur illa, & vita Christi in ijs ma-
 nifestabitur? Quocirca effundet non solum terra sed & mare
 corpora defunctorum omnia, qua absumpsit, qua animabus suis
 juncta reviviscunt.

2. Ab exemplo Christi. Si (c) caput Ecclesia, & primus
 ex Resurrectione mortuorum eodem suo corpore resurrexit, quod
 pro nobis in mortem tradidit, utiq; & nos membra eius, ijsdem
 his corporibus resurgemus & coram Deo vivemus. Verum il-
 lud: E. & hoc. Assumptio probatur ex oculari demonstratione
 Christi, qua se discipulis suis conspiciendum & contrectandum
 exhibuit. Quin & Christus idem corpus quo ad substantiam
 etiamnum habet superq; habiturus, cum nunquam deponat
 quòd semel assumpsit. Nostra autem corpora conformia reddentur
 corpori ipsius glorioso *καὶ σώμα ἐστὶν καὶ κίνησις*. Quare & eadem
 excitabuntur & mutatis tantum qualitatibus pro essentia ratio-
 ne invariata manebunt.

3. Ab evidenti ratiocinatione. 1. Quòd cecidit eius est re-
 surgere. Atqui hoc, quod circumferimus corpus, cecidit: Ergo re-
 surget. Qua de causa in aliquot Ecclesijs Orientis hunc fidei
 articulum de iuxta pronuntiârunt. Credo huius carnis resur-
 rectionem. 2. Nota insuper est Christi ratiocinatio ex verbis Ex-

Ioh. 5. 25.
 c. 61. 39. 40.

Rom. 8. 11.
 1. Cor. 4. 10.

Apoc. 20. 13

c) Collof. 2.
 10. Act. 26.
 23.

Luc. 24. 39.
 Ioh. 20. 21.
 Philip. 3. 21.

Exod. 3. 6.

Matt. 22. 31.

odi, qua evincit. Abraham Isaac Jacob, non tantum meliori
sui parte superstites Deo jam vivere, sed etiam victuros esse una
cum corporibus resuscitatis ad omnem aeternitatem. Anima n.
Abraha proprie loquendo non est ipse Abraham, sed pars eius.
Deus igitur de corporibus Abrahami Isaac & Jacobi revicturis,
non aliter quam de presenti loquitur. 3. Quin totus homo ad
immortalitatem conditus est. E. non solum anima, sed & idem cor-
pus, ex quibus inter se iunctis & copulatis homo constat, vita a-
terna particeps reddetur. 4. Cumq; finis hominis sit beatitudo,
quam in hac vita miseriarum plena, homo, dum in corpore
versatur, assequi nequit; attamen homo propter eam etiam con-
ditus sit; sequitur necessario corpora etiam revictura esse, ut ho-
mo totus aliquando finis sui, seu beatitudinis proposita compos fiat.

4. Ab absurdo. 1. Impossibile est templa Dei & Spiritus
S. domicilia sic destrui, ut penitus annihilentur, nec restauren-
tur unquam. At fidelium corpora non unquam restaurabun-
tur, ut Anabaptista contendunt. E. corpora fidelium non erunt
templa Spiritus sancti. Conclusio est absurda & scriptura con-
traria. (e) 2. Si non eadem sanctorum corpora, qua illi in hac vi-
ta hostiam viventem Deo exhibuerunt, resuscitabuntur, sed in
terra relinquentur; nova autem creabuntur & glorificabun-
tur, qua Deo tamen non servierunt; tum hoc omnino iusticia &
misericordia Dei contrarium erit. Aliud enim certasset &
aliud coronaretur. Sed multo rectius inquit Gregor. Caro
qua fuit socias crucis, erit etiam socias gloria. 3. Deniq; si non ea-
dem impiorum corpora excitanda & punianda, qua ipsi prabu-
erunt arma iniusticia, sed alia creanda & animabus associan-
da essent, tum Deus iniustus, tum anima & corporis societas ini-
qua esset. O absurdam impietatem! Nunquid Deus nova cor-
pora impijs creabit, & illa licet non peccarint, aeternis tormen-
tis subijciet? Num corpore plane abolito anima paenam & mor-
tem aeternam solummodo sustinebit?

5. Ab

1. Cor. 3. 16.

17. & 6. v. 15.

9.

Rom. 12. 11.

Rom. 6. 13.

5. Ab auctoritate Patrum, quorum suffragiis non minima debetur fides; imprimis Tertulliani (f). Absit ut Deus manuum suarum operam (intellige carnem & sanguinem seu corpus humanum) ingenij sui curam, afflatus sui vaginam, liberalitatis sua heredem, religionis sua sacerdotem, testimonij sui militem, Christi sui sororem, in aeternum destituat interitum. Athanasij: Confido in Domino quia necessario resurrectionis tempore hoc corpusculum resurget incorruptum. Hieronym: Non in alijs quibusdam peregrinis corporibus, sed in iisdem, quibus nunc circumdamur, & in quibus nunc sepelitur, speramus resurgere. Ephrem. Restituet terra corpus hominis illud, quod suscepit, sive id à fera discerptum, sive ab ave comestum, sive à quovis animante devoratum fuerit: & ne unus quidem capillus hominis in conspectu iudicis deerit.

6. Quod verò dictum Pauli quo carnem & sanguinem regnum Dei non possidere posse asserit, attinet, quod ad confirmandam suam heterodoxiam allegant. Respondemus, nequaquam ibi Apostolo sermonem esse de ipsa corporis humani substantia à $\omega\lambda\omega\varsigma$ in se considerata, sed tantum $\epsilon\pi\iota$ de inhaerente carnis corruptione, qua corpora nostra, sicut nunc sunt, crassiora facit, quàm ut sub ista fragili conditione gloria caelestis queant esse capacia. Oportet igitur carnem & sanguinem seu corpus hoc corruptum peccato vitiosumq; inclinatonibus obnoxium mutari, priusquam regni Dei hereditate potiatur. Atq; ita non substantia sed culpa nomine Caro & sanguis à regno Dei non à resurrectione arcetur. Hunc genuinum Apostoli sensum esse patet, ex (g) ipsius, & B. Augustini interpretatione. Frustra itaq; in illo dicto Antagonista heterodoxa sua absurditati quarunt patrocinium.

CAPUT SECUNDUM.

De Cælesti Statu, & liberatione damnatorum ex Inferno.

Error

f) lib. de Resur. Car.

de vita Antonij.

Contra Errores Iohann Hierosol. Ephrem. serm. de resurrectione.

(g) 1. Cor. 15. v. 42. 45. 50. August. l. 2. contra. Advers. c. 6.

Error primus.

Animæ Sanctorum non statim à morte in vitam æternam transferuntur, ut Evangelici asserunt, sed dormiunt. Nam Christus inquit: Puella dormit. Lazarus dormit. In Actis Stephanus obdormivit. Nolo vos ignorare inquit Apollolus, de dormientibus. (a)

a) Mat. 9. 24
Iohan. 11. 1.
Act. 7. 6.
1. Thes. 4. 13.

REFUTATIO.

Error hic satis est perspicuus, & vult partim $\nu\tau\omicron\phi\alpha\tau\iota\kappa\omega\varsigma$ Animas priorum corporibus solutas, è vestigio à morte calos nō transcendere; partim $\eta\gamma\alpha\tau\omicron\phi\alpha\tau\iota\kappa\omega\varsigma$ innuit, easdem usq; ad novissimum diem certis in locis dormire, & tunc rursus indutis corporibus demum ad conspectum Dei produci. Utramq; sententiam verbo Dei contrariam & frivolis fulcris nitentem uno atq; altero ariete ex S. Scriptura armatura deprompto facile labefactabimus & evertemus. Prius ergo Erroris membrum negatiuum ita oppugnamus.

b) Luc. 16.
22. c. 23. 43.
Marc. 9. 41
c. 16. 16.
Rhil. 1. 23.

1. Constat ex sacris literis duoduntaxat receptacula seu loca esse, in qua Anima nexu corporis soluta colligantur; (b) Sinum Abrahæ & Infernum, vitam & gehennam, salutem & condemnationem; nec alterius seu tertia alicujus habitationis mentionem ullam fieri. Proinde Anabaptista vel concedant necesse est, quod Piorum iuxta ac Impiorum animæ singule ad alterutrum horum locorum sibi destinatum rectè & continuo post mortem transferantur; vel cum Pontificijs intermedijs sibi fingant & fabricent habitationes, in quibus Anima tam diu conclusa teneantur, quo ad in extremo die vel ad cælos evehi vel ad inferos detrudi possint. Quorum hoc, cum sit commenticium, absurdū, futile & S. Scriptura ignotum; ut id in Antipapistico nostro collegio (c) demonstravimus, utiq; illud certum Evangelicè verum & immotum manebit; ut & id quam plurimis S. S. Scriptura dictis probari potest.

vide Disp.
24. c. 2. Er. 1.
2. 3. 4.

2. R. x

2. Rex Salomon ductu Spiritus Dei testatur (d), quod Spiritus
redeat ad Deum, qui dedit illum; Si ergo pie defunctorum Spi-
ritus ad Deum revertitur & statim cum Deo est: ab eo non able-
gandus nec segregandus erit, sed beatâ Dei visione & noticia, in
qua vitæ aeternæ præcipuè sita est, indeq; exopto gaudio fruatur.
Monstratur id ipsum quoq; ea narratione, qua de Divite &
Lazaro mendico extat (d), ubi alter post mortem ab Angelis
portatus in sinum Abraha, consolatione fruatur, h. e. Deum vi-
det, in ipso letatur, & latam resurrectionem carnis expectat:
alter dicitur esse in tormentis & cruciari in flamma.

d) Becl. 12. 9

d) Luc. 16. 25

3. Porro Christus ipse asseverat, conversi ad se latronis & in
cruce expirantis animam eadem die secum in Paradiso, seu vi-
ta beata futuram esse, dum ait (e): Hodie mecum eris in Paradi-
so. Adverbium temporis Hodie satis ostendit beatam latronis
felicitatem non fuisse in extrema tempora prorogandâ. Quin imò
sanctorum animas à corpore discedentes sine omni mora & in-
tercapedine recta ad consuetudinem caelestis Ecclesiae traduci, te-
statur idem os veritatis, (f) religiosè iurans: Amen amen dico vo-
bis, qui sermonem meum audit, & credit ei, qui misit me, habet
vitam aeternam, & in iudiciû non veniet, sed transivit ex morte
in vitam. Sicut & Iohannes ait: Beati mortui, qui in Domino
moriuntur, à modo, ἀπὸ νῦν, seu confestim, statim cum moriuntur.
Hisce similia plura alia dicta S. S. Scriptura, quibus idem pro-
bari potest, sacer codex suppeditat. (g).

e) Luc. 23. 43

f) Ioh. 6. 24.

Apoc. 14. 13

g) Sap. 3. 1. 0.

5. 1. pl. 31. 6.

Luc. 16. 9.

Act. 7. 59.

Cor. 5. 6.

Phil. 1. 23.

h) lib. 7. Ec-
cles. histor.

de ver. Ap-
ferm. 18. c.

28. lib. de
putor. mer-
itij & re-
mis. lib. de

Prædestin.

4. Neq; deest nobis Orthodoxæ Antiquitatis consensus. Polycar-
pus, qui temporibus Apostolorum floruit (h), cum flammam in-
gressurus esset ob Confessionem fidei, testatus est, ea die se repræ-
sentandum in spiritu coram Domino. Et August. verissimè di-
xit: Duæ habitationes sunt, una in igne aeterno, alia in regno a-
eterno. Et alibi: Non est ulli ullus locus medius, ut possit esse, nisi
cum Diabolo, qui non est cum Christo. Item: Anima, hoc in-
termedio tempore, inter depositionem & receptionem corporis

B secundum

secundum ea qua gessit, siue cruciatur, siue requiescit
5. Ex Patribus tamen videtur contrariari Irenaeus, qui dicit ha-
reticorum esse, quod sibi persuadeant e vestigio a morte calos tran-
scendere ad demurgum, & ad conspectum Patris evehi non ex-
spectata Resurrectione mortuorum; Idq; conatur evincere eo,
quod nos oporteat Christo in hoc quoq; conformari, ut sicut ipse
non ascendit ad Patrem nisi post Resurrectionem; Ita & nos de-
beamus diem Resurrectionis expectare. Sed respondemus, nos hanc
Irenaei opinionem tanquam in S.S. literis non fundatam imò ipsi
contrariam, pace illius respicere. Quod enim ad collationem
istam nostri cum Christo, qua suam opinionem probare nititur, at-
tinet, ea xpi non a patribus de omnibus admittenda est. Per multa e-
nim fecit Christus, qua nos imitari nec possumus nec debemus.

6. Nec quicquam contra nos facit, quod quidam adferunt.
Si Anima cum piorum tum impiorum statim post mortem in suum de-
stinatum locum veniant, nihil opus esse extremo iudicio. Anima si-
quidem absq; corporibus initia tantum vel salutis vel condemnationis
a morte habent; perfectam vero felicitatem vel miseriam in die no-
vissimo obtinentur a ubi tum totus homo corpore & anima constans,
vel in supplicium aeternum, vel in vitam aeternam migrabit.

7. Quod deinde in posteriori Erroris parte affirmatur, animas
piorum, postquam a corpore discesserunt, dormire & consopitas
esse: id inane est hominum istorum delirantium somnium, quod
ex S.S. scriptura solide refutari potest. Christus enim allegans
Exodi dictum (i), de Abrahamo Isaac & Jacobo, asserit
quod Deus illorum, non mortuorum sed viventium Deus sit;
quibus verbis non tantum Sadduceos Resurrectionem mortuo-
rum negantes refutat, sed insuper etiam probat, quod illi Patriar-
cha quantum vis corpore mortui, tamen parte sui meliore vivat.
Ac proinde, si vivunt, aliquid agant oportet, quandoquidem vi-
vere est agere, non dormire. Et in Iohannis Evangelista Apocal.
exempla celebrationis votorum & laudum Dei, quas Anima
Martyrum & aliorum fidelium Deo in caelis decantant, multa

i) Exod. 3. 6.
Matt. 22. 32

recitantur (k). Ibidemq; sub altari clamare describuntur, quia suum desiderium exprimant expectata Resurrectionis. Quis autem non videt, clamare, carminibus celebrare, atq; vehementer cupere, non esse dormientium?

8. Præterea scribit S. Paulus (l), quod probavit magis emigrare ex corpore & esse cum Christo, & id sibi fore lucro non dubitat. Quod eius desiderium frustraneum & vanum fuisse. Quid enim profuisset Paulo hinc solvere, si statim cum suo Christo victurus non erat? Certè dum hic viveret, scripsit de se (m), Vivo autem iam non ego: vivit verò in me Christus. Ad iuxta hanc Anabaptistarum sententiam, Christus in eo post mortem non erat victurus sed dormiturus; Però, dum hic viveret & agnoscere & amare Christum potuit; At post hanc vitam si dormiendum fuit, ab illis actionibus eum desistere oportuit. Omnia hac ἀθεόλογον ἔχοντα.

9. Tum & exempla Enochi (n) & Elia, qui vivi in cælum translati sunt: item Moysis & Elia apparentium Christo in monte ac loquentium cum eo dicitur de iudicis demonstrant, animas piorum post mortem non dormire sed vivere, sanctisq; & divinis operibus vacare.

10. His addi possunt hæ rationes. 1. Anima piorum dicuntur beata (o). Cum vero omnis beatitudo in actione consistat, certò nobis persuasum, animas non otiosas esse aut dormire, sed beatorum actionibus fungi. 2. Quod si nos Deum in hac vita intelligimus, amore complectimur & colimus; licet spiritui cum carne semper luctandum, animaq; in corpore tanquam erga stulto aggravetur: certè sequitur, ut simul ac anima à carne liberata, habitatioq; hac terrena deposita fuerit, Deum magis cognoscamus & magis amemus. 3. Idq; potissimum, cum Apostolus promiserit, Deum, qui cepit opus suum in nobis perfecturum, illud esse, usq; in diem Christi: quod si perficit, illud minimè videtur diuturno sopore interrumpendum. 4. Deniq; quia anima iu-

k) Apoc. 4.
8. c. 5. 9. c. 7.
10. c. 15. 3.

l) 2. Cor. 5. 8.
Phil. 1. 21. 23.

m) Galat. 2.
v. 20.

n) Gen. 5. 24
2. Reg. 2. 11.
Matt. 17. 3.

o) Apoc. 14.
13. 1. Cor.
13. 12.

Galat. 5. 17.

Philip. 1. 6.
Sap. 3. 1.

storum in manu Dei sunt, soluta à corporibus, post mortem dormire non possunt.

II. Absurditatibus quoq; hic Error adversariorum quam plurimis scater. Si enim, ut volunt, Anima piorum iuxta ac corpora somno opprimerentur Epimenideo, sequeretur Animas non esse immortales. Dormire enim hic per metaphoram mori significat. Tolleretur differentia inter hominem & bestiarum animas. Quin tandem Epicureismus stabiliretur &c.

12. Neq; Anabaptistis ista scripturarum locutiones favent, qua mortuos dormire & quiescere passim dicunt (p). Nam phrasis illa dextrè intelligenda est, nempe de corpore tantum, quod post mortem habitu dormientium componi videmus, ut proinde certam spem resurrectionis habeamus, sicut dormientes evigilandi. Hinc & veteres communè vocarunt loca sepulcris destinata, ac si dicas Dormitoria, in quibus non anima sed corpora humanantur: ut indicetur & si illa vel maxime in terra com-patrescant tamen non secus, ut dormientes alias, in extremo ludicio voce filij Dei excitanda esse.

13. Tum, si quis quoq; objiciat quod in psalmis (q) passim dicatur: Non mortui laudabunt te Domine, Non est in morte, qui memor sit tui. Respondemus, id de ea beneficiorum ac laudum divinarum celebratione & vera doctrina propagatione accipi, qua alijs hominibus servit, gloriamq; Dei latius in hac vita illustrat.

Error secundus.

Damnati & impij omnes & Diabolus ipse, tandem salvandi sunt.

REFUTATIO.

Quod vulgo dicitur nihil tam absurdum proferri posse, quin suos inveniat applausores. Idem quis non incommode de presentis

p) Dan. 12. 2.
Matt. 9. 24.
Ioh. 11. 11.
Act. 7. 60.
1. Cor. 15. 18.
1. Thef. 4. 13
2. Pet. 3. 4.

q) 6. 10.
30. 10. 115. 17

vid. Schluf-
felb. catal.
Hæreti. lib.
12. fol. 565.

presenti hoc errore pronunciet, qui & olim suos habuit partim
auctores partim propagatores in Ecclesia maximos, imprimis
Originem Alexandrina Ecclesia antistitem & Monachos in
Palestina; & nunc iterum resuscitatus à nonnullis Anabaptista-
rum in proscenium educitur, palliatur, commendatur. Sed ut
impj hujus dogmatis absurditas eò magis innotescat, ad sacrarũ
literarum & rationum stateram examinanda erit.

1. Contrariantur illi scriptura dicta ea, qua pœnas omnium
diabolorum & hominum damnatorum aternas & nunquam-
desituras esse perspicuè confirmant(a): qua vermem eorum non
morientem asserunt: Iram Dei mansuram super eos; paratum eis
esse ignem inexstinguibilem, interitum aeternum, iudicium a-
eternum, iudicium sine misericordia, pronunciant; Christum in
extremo die abiecturum maledictos in supplicium aeternum &c.
Quod si itaq; homines damnati usq; in aeternum non videbunt
lumen & Diaboli in secula seculorum cruciabuntur; quomodo
tandem erunt salvandi, aut quis finis pœnis ipsorum imponetur?
N. q; est, ut quis cavilletur, vocabulum aeternitatis hic non abso-
lutam sine fine perpetuitatem, sed periodicam & ambitu quodã
temporis limitatam diuturnitatem denotare. Id ipsam enim huic
quæstioni accommodari non potest: siquidem ex sacris literis nũ-
quam convincitur, quod pœna damnatorum terminum habitu-
ra sint, sed potius constat, nullam mutationem post sententiam
summi iudicis, quo ad statum rerum, futuram esse. Quocirca nos
aeternum, simpliciter in propria significatione accipimus & quic-
quid assumitur, pro figmento reputamus.

2. Deinde & rationes contra prodigiosum hunc errorem mili-
tant. 1. Quia damnatorum peccata mortalia finita quidem &
temporalia violant & contemnunt aeternum & infinitum bonũ,
videlicet Deum, & aeternam vitam; iustissimè igitur infinitis &
aeternis pœnis puniuntur. Cum enim duplex sit qualitas pœna se-
cundum intentionem acerbitatis, & secundum durationem tẽ-

a) Esa. 66. 24.
Ioh. 3. 36.
Matt. 3. 12.
2. Thef. 1. 9.
Hebræ. 6. 7.
Iacob. 2. 23.
Matt. 25. 47.
Psal. 49.
Apoc. 20. 10.

b) Pl. 69. 28.
Ier. 4. 22.
c. 8. 6. c. 9. 5.
6. c. 11. 15.

e) 1. Tim. 5. 8

d) 1. Cor. 15.
22.

poris, & natura impiorum finita non capax sit infinitæ acerbilitatis, requeritur ut saltem duratione temporis pœna sit infinita.

2. Quia perpetuò peccare cupiunt impij (b), apponunt iniquitatem super iniquitatem, & nunquam peccare desinunt, dum vivunt, iuste etiam supplicijs nunquam desinentibus à restricto iudice, non tantum facta, sed voluntates & corda hominum pensante, vindicantur. 3. Adde, quia damnati spiritu & homines regno gratia prorsus exciderint, in regno iræ sint, ac nil nisi iratam & vindicatricem Dei presentiam in inferno experiantur: ac proinde nullam spem salutis vel liberationis habeant reliquã. Quin, cum increduli abiurarint (c) fidem, quomodo finem fidei, id est, vitam æternam consequentur?

3. Quamvis verò Adversarij nulla ratione probabili hinc quicquam possint astruere; tamen argumenta hinc inde conquirunt, quibus evincant, vel saltem hominum damnatorum: pœnis seu cruciatibus finem aliquando impositum iri. Ut ex hoc dicto (d): Sicut in Adamo omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificantur; concludunt, omnes homines esse servandos, ut tam latè pateat Christi beneficium, quàm Adami noxa & damnum. Sed particula Omnis, ad universitatem referenda est, non eandem, sed utriq; eorum propriam. Ut enim in Adamo moritur tota posteritas ab ipso derivata; ita per Christum turba credentium vivificatur ad vitam beatam. Deinde intelligitur vivificatio illa per Christum acquisita, quæ ad omnes homines refertur; non applicata, quæ ad solos credentes. Et quod Christus acquisierit tantum tamque exuberans meritum, cuius vi totus vivificaretur mundus, si totus mundus crederet. 3. Quemadmodum in Adamo omnes homines moriuntur ita & in Christo omnes vivificantur. At in Adamo non omnes nisi increduli & impij moriuntur (morte æterna). Ergo & in Christo non omnes nisi credentes vivificantur (vita æterna.) 4. Et si deniq; ad Resurrectionem mortuorum hoc dictum referri possit, quod in novissimo die omnes

omnes homines quotquot in Adamo mortui fuerunt, sint resu-
scitandi è sepulcris per hunc ipsum hominem Christum Iesum,
quamvis fortè & eventu valde dispari: Patet tamen ex tex-
tu Apostolum hinc non agere de Resurrectione mortuorum in ge-
nere; sed speciatim de Resurrectione ad vitam aeternam. Dein-
de ita arguunt; Si Christus pro omnibus mortuus est, etiam pro
impijs & damnatis; neq; ijs irrita & ociosa erit Christi passio. Et
per consequens, Dammati aliquando salvabuntur. Verum ne-
gatur consequentia; nam propositio non est simpliciter vera.
Etsi damnatis ociosa est Christi passio, non quoad meritum;
quod etiam pro ijs si illud fide amplecterentur, faceret, sed quo
ad actum Salvationis siue salutarem usum, attamen quo ad a-
ctum condemnationis Christus mortifero odore iustissimus illis
iudex est. Nam increduli eò quod sermonem veritatis de ex-
hibito M. ssa & Salvatore non receperunt condemnatio ag-
grauata & omnis perditionis excusatio praecisa est.

4. Deniq; subiungimus Canonem (e) Synodi Constantinopo-
litanae, & Augustini, instar omnium, testimonium. Articulus enim Non us istius Synodi sic habet: Si quis dicit aut sentit
temporanea esse Daemonum aut impiorum hominum tormenta,
sine q; ea tempore aliquo habitura; siue restitutionem Daemonu
aut impiorum hominum futuram esse, Anathema sit.

Augustinus summam sententia sua ita explicat. (f) Quam-
obrem prorsus nec alia causa nec iustior nec manifestior inve-
niri potest, cur verissima pietate teneatur fixum & immobile,
nullum regressum ad iusticiam vitamq; sanctorum Diabolum
& Angelos eius ac homines damnatos esse habituros, nisi Scri-
ptura, qua neminem fallit, hoc dixit; an forte Dei sententia,
qua in malos & angelos & homines profertur, in angelos vera
erit, in homines falsa? Ita planè hoc erit, si non quod Deus dixit,
sed quod suspicatur homines, plus valebit, quod fieri quia non
potest,

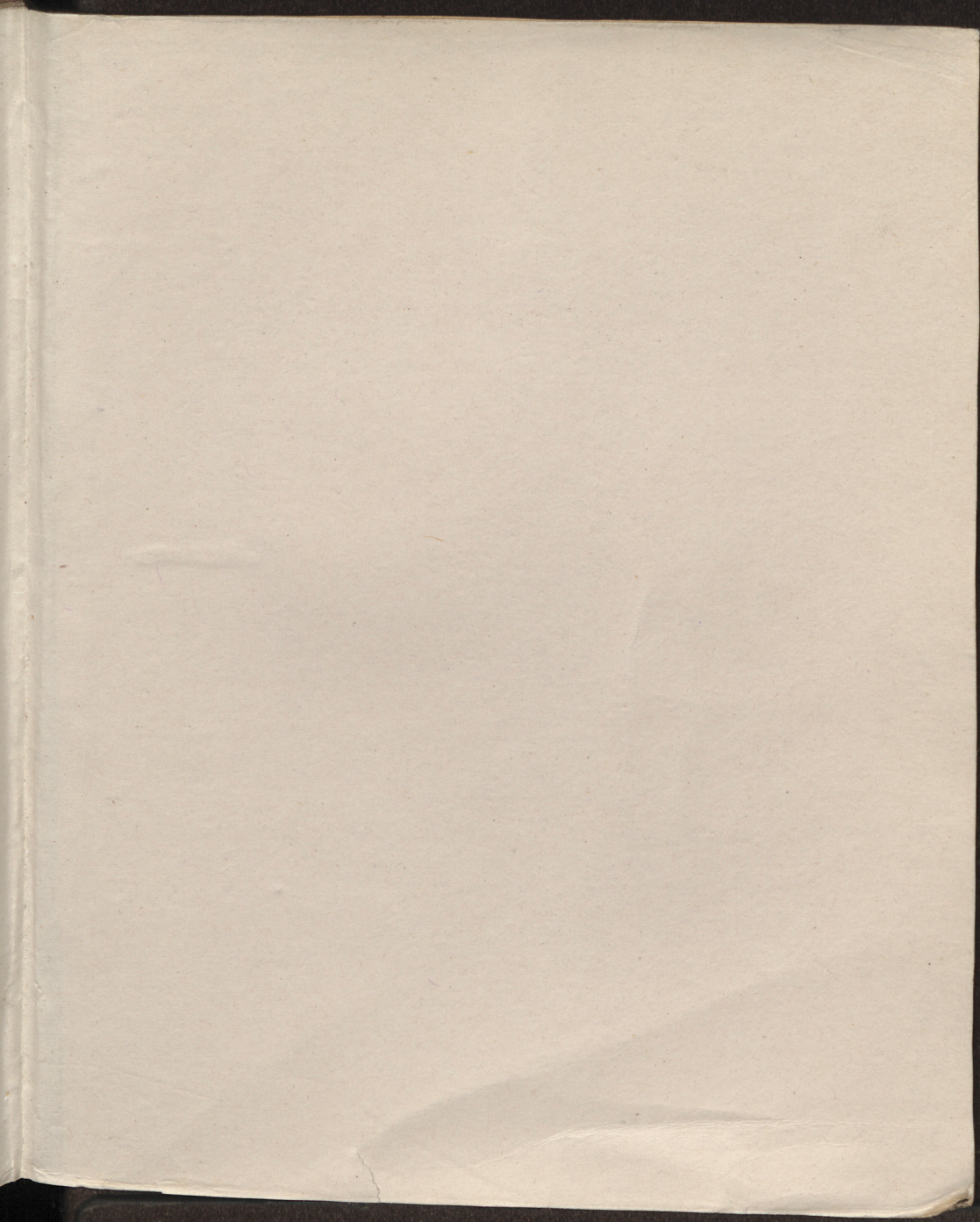
e) Niceph. li.
17. cap. 28.

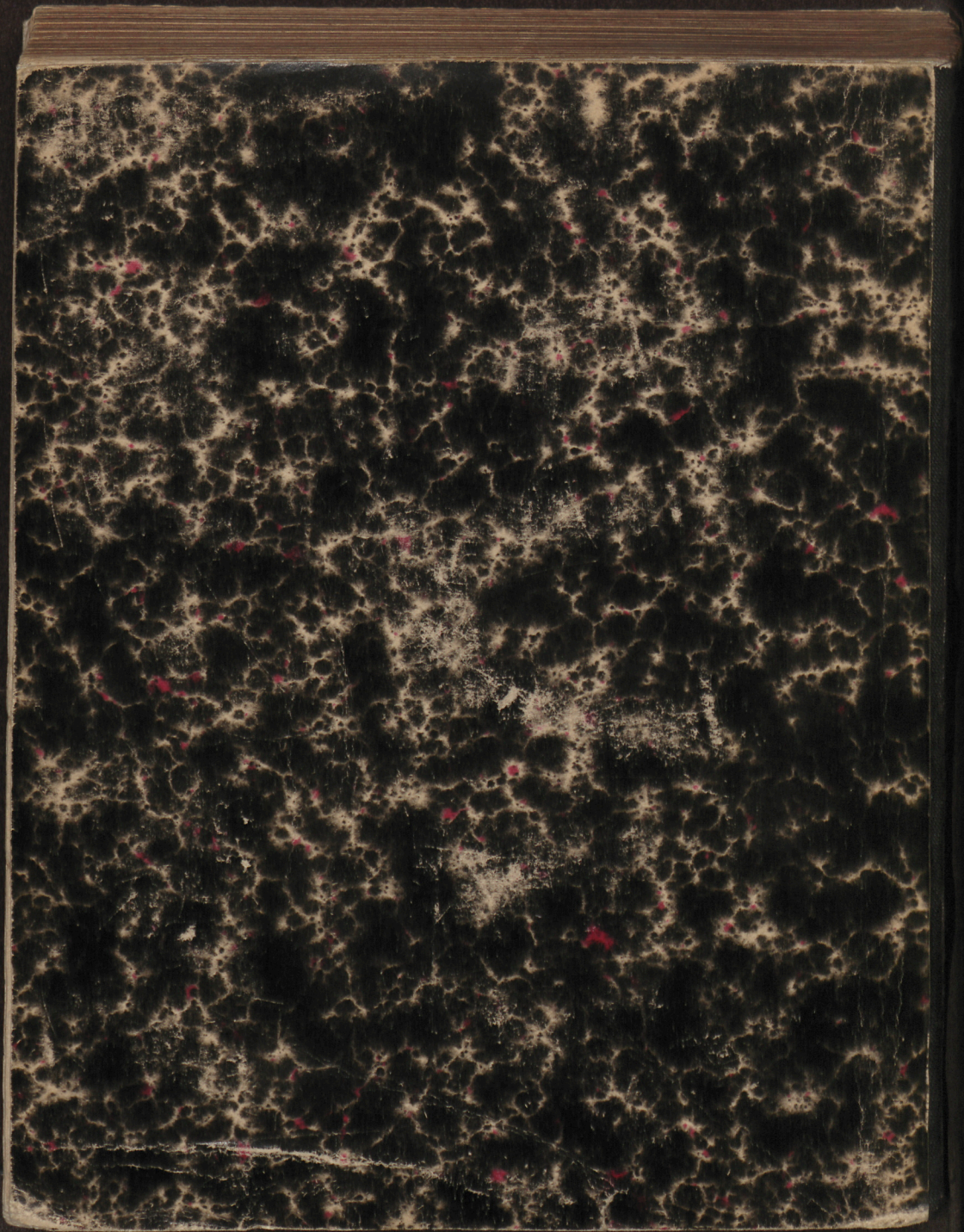
f) Lib. 1. de
Civ. Dei.
cap. 3.

potest, non argumentari adversus Deum, sed divino potius, dum
tempus est, debent parere praecepto, qui sempiterno cupiunt care-
re supplicio. Inde enim hac vita tempus est Penitentiae
fructuosa. Postquam verò dictum fuerit à Iudice vivorum,
& mortuorum, Venite, discedite, nimia praesumptionis est di-
cere, cuiquam eorum non futurum supplicium aeternum, quos
Deus ituros dixit in supplium aeternum.

Absolute itaq; & hoc nostro Exercitio contra
Anabaptistas suscepto, in quo eorum Erroribus crassis-
simis detectis nostras refutationes opposuimus; aeternopatri
luminum toto pectore gratias agimus, quod depulsis à nobis tam
crassis tenebris, luce verbi sui per S. S. Spiritum suum nos
illustraverit, ac in omnem veritatem perduxerit, eundemq;
porro coniunctis votis ac precibus oramus, ut porro nos contra
hosce pluresq; alios haereticos, defensos, in veritatis caelestis
cognitione crescere faciat, inq; ea donec in futura vita
plenissimè eum cognoscamus, conservet, per Dominum
nostrum Iesum Christum, cui sit laus, honor
& gloria in secula seculorum,
Amen.

SOLI DEO GLORIA

presenti hoc errore pronunciet, qui & olim sua
auctores partim propagatores in Ecclesia
Originem Alexandrina Ecclesia antisitem
Palestinâs; nunc iterum resuscitatur à nonni
rum in proscenium educitur, palliatur, com
impj hujus dogmatis absurditas eò magis innot
literarum & rationum stateram examinanda

1. Contrariantur illi scriptura dicta ea, quae
diabolorum & hominum damnatorum aeterna
desituras esse perspicue confirmant (a): quae ve
morientem asserunt: Iram Dei mansuram sup
esse ignem inexstingvibilem, interitum aeterna
ternum, iudicium sine misericordia, pronunciat
extremo die abiecturum maledictos in supplic
Quod si itaq; homines damnati usq; in aeterna
lumen & Diaboli in secula seculorum crucia
tandem erunt salvandi, aut quis finis penis ipj
Nôq; est, ut quis cavilletur, vocabulum aeterna
lutam sine fine perpetuitatem, sed periodicam
temporis limitatam diuturnitatem denotare. I
quaestioni accommodari non potest: siquidem
quam convincietur, quod paena damnatorum
ra sint, sed potius constat, nullam mutatione
summi iudicis, quo ad statum rerum, futuram
aeternum, simpliciter in propria significatione
quid assumitur, pro figmento reputamus.

2. Deinde & rationes contra prodigiosum ho
tant. 1. Quia damnatorum peccata mortali
temporalia violant & contempnunt aeternum
videlicet Deum, & aeternam vitam; iustissime
aeternis paenis puniuntur. Cum enim duplex sit
cundum intentionem acerbitas, & secundum

2) Esa. 66. 24
Ioh. 3. 36.
Matt. 3. 12.
2. Thef. 1. 9.
Hebrae. 6. 2.
Iacob. 2. 23.
Matt. 25. 41.
Pfal. 49.
Apoc. 20. 10.

